

32.

Katalog :

- poetični realizem
- motivi
- analiza pripovednih oseb

Berilo 2, str. 30

JANKO KERSNIK: JARA GOSPODA

Poetični realizem:

Poetični realizem (1881 - 1899) ni sprejemal doslednih realističnih načel, ampak je namesto objektivni analizi družbene stvarnosti in duševnosti dajal prednost čustveno idiličnemu in nadčasovnemu prikazovanju življenjskih pojavov, zlasti v obliki zgodovinske povesti ali domačijskega romana.

Še vedno so močni vplivi romantike (Tavčar, Kersnik). Kersnikova povest Iz kmečkega življenja pomeni začetek realizma. Še vedno je poudarjeno čustvovanje, vendar se že prepleta s stvarnostjo. Delo Jara gospoda uvrščamo v zvrst **pripovedništva v prozi**, in sicer v podzvrst **povest**. Prvič je bila objavljena v Ljubljanskem zvonu leta 1893. Izhajala je kot podlistek, skoraj celo koledarsko leto. Obsega 13 poglavij. V ospredju so trije tipični trški izobraženci: notar, sodnik in adjunkt(pripravnik), ki svoje mladostne ideale pokopljejo v provincialnih malomeščanskih razmerah. Nihče se nad to okolje ne dvigne. V središču je ljubezenska zgodba točajke Ančke, ki se s poroko s sodnikom Andrejem socialno dvigne, toda zakonolom z notarjem Pavlom jo pahne na socialno dno. V svoji moralni omejenosti nista niti Andrej niti Pavel sposobna narediti ničesar. Kersnikov prikaz psihološke in socialne podobe trškega okolja je - razen konca (moralno jasno vrednotenje oseb in dogodkov) - realistično hladen in neprizanesljiv, zato sodi med najboljša Kersnikova dela.

Vsebina odlomka:

Odlomek v berilu sodi v deveto poglavje in predstavlja enega od možnih vrhov v povesti, saj Ančka izve, da jo Pavel ljubi.

Na vasi so pripravljali zabavo in kres, saj je bil to predvečer farne stoletnice. Ančka in Pavel sta se oddaljila od množice, kjer jo je Pavel stisnil k sebi in poljubil. Ančka je bila presenečena nad njegovim dejanjem, še bolj pa je bila presenečena, ko ji je Pavel povedal, da jo je že od nekdaj ljubil in da je tako še danes. Ančka je brez odgovora odhitela nazaj k gruči ljudi, saj jo je zaskrbelo, da bi ju kdo pogrešal. Malo bolj oddaljeno je opazovala, kako so si ostali prizadevali, da bi prižgali kres. Andrej (njen mož) jo je opazil in jo povprašal, kaj ji je. Ančka mu je povedala, da jo boli glava, nato pa mu je očitala, da se že celo popoldne muči, da bi ujel vaško učiteljico. Andrej je na pol smehoma in na pol nejevoljno odvrnil, naj ne bo nespametna in naj se vede primerno, tu pa je Ančki prekipelo. Vedno bolj glasno je govorila, češ, ali ni vedel, s kakšno žensko se je poročil in da se je ona vedno trudila, da bi govorila in se obnašala tako, kot je on hotel. V tem trenutku pa je prišel tudi Pavel, ki je Ančko odpeljal proti kresu, kjer so nato nazdravili. Andreju pa so v ušesih še vedno odmevale Ančkine besede. Kmalu zatem se je zabava končala, kres je pogorel, ljudje pa so se vračali domov.

Motivi:

glavni motiv: ljubezen med Pavlom in Ančko

stranski motivi:

- poroka Ančke in Andreja
- pogovor Andreja in Pavla
- zabava na Grobljem
- zapeljanega in zapuščenega dekleta
- Pavlova obsodba in Ančkina smrt

Analiza pripovednih oseb:

Andrej Vrbanoj: sodnik z Grobljega, pameten, častivreden, nekoliko neroden z ženskami. Poročen je z Ančko, kar prikazuje njegovo naivnost, pravičnost in samozadostnost. Takoj ko izve za Ančkino nezvestobo, se ji odreče ter odide v mesto na drug služben položaj. Je tipičen predstavnik neodgovornega trškega malomeščanstva.

Ančka Kračeva: poročena Vrbanoj (Vrbanojeva). Je dobra, pridna, malce spogledljiva ženska. Željna je romantike in ljubezni, ker tega ni deležna v zakonu, prevara moža. Naturalizem – iz nižjega sloja se povzdigne v višji sloj.

Adjunkt Pavel: učen mož, Andrejev sošolec in navidezni prijatelj, je sprva otopel možki, po poroki Ančke z Andrejem pa odkrije čustva do Ančke. Je vztrajen zapeljivec in prevarant, ki doseže, kar hoče.

Notar Valentin: sin gospodarja Kračev. Je nesramen, okruten in hudoben zaničevalec sestrične Ančke.

Julka Orlova: mladostna ljubezen sodnika Vrbanoja. Kasneje učiteljica v Zagorskem. Lepa in spogledljiva, vendar poštena.